

سی فصل تحقیق و رموز استنتاج

پس از ورود مستنطق و مدعی العموم مستنطق مطابق قانون شروع بتحقیق مینماید و مدعی العموم تماشا و نظارت میکند بدون اینکه حق توقیف جریان تحقیق را داشته باشد پس تفاوت اختیارات مستنطقین با سایر ضابطین عدا بدروی همین نکته مهم است که سایر ضابطین پس از ورود مدعی العموم زمام تحقیق را با و تفویض مینمایند و پس از آن دیگر ادامه تعقیب منوط بامر او است و حال آنکه اگر قبل از ورود مدعی العموم مستنطق شروع بتحقیق نموده باشد دیگر ادامه و توقیف جریان تحقیق ارتباطی با او ندارد [ماده ۳۶ اصول مجازات جزائی]. اگر جرم از نظر مأمورین و ضابطین عدلیه دور باشد یا تا اطلاع بآنها برسد قدری طول بکشد سایر مأمورین شروع بتحقیق و تعقیب و حفظ دلائل و آثار جرم مینمایند و شهادت شهود را با دقت استماع می کنند تقشیشات و تجسّسات داخلی منزل را در صورت لزوم انجام میدهند. حال هر يك از اینموارد را يك يك شرح می دهیم -

۱- معاینات محل

بمحض اینکه در محل وارد شدید و معاینات محلی را خواستید شروع کنید سه نکته و موضوع ذیل را بدقت در نظر گرفته و جزء نقشه تحقیق خود قرار دهید:

۱ - جلوه دادن اعمالی که در محیط جرم واقع شده

۲ - تشریح قانونی آن اعمال

۳ - ارتباط آن اعمال با شخص متهم

در مورد اول مقصود اینست هر واقعه که در محیط جرم بوقوع پیوسته خوب ظاهرش سازید و اهمیت آن واقعه را درست مجسم و جاوه گر نمائید معنی و حسن و قبح آنرا و احساسات عمومی محلی را تحقیق و مجسم دارید. علت وقوع آن اعمال را کاملاً کاوش کنید و تقصیر متهم را در آن عمل ظاهر سازید و ثابت کنید واقعاً عملی را که متهم انجام داده

تقصیر داشته و مسامحه و غفلت و تعدی از او ناشی گردیده با حق داشته است آن عمل را انجام دهد و علت اجبار و اضطرار و اکراه یا عناصر و عوامل خارجی که اراده او در انجام آنها مؤثر نبوده واقع شده. در هر عملی تحقیق کنید تا چه درجه و تاچه حدی متهم شرکت و مباشرت داشته است.

مقصود از تشریح قانونی اعمال متهم آنست که مطابق قانون مجازات وضعیت و وصف و عنوان آنرا تشخیص دهید و با مراد و نصوص قانونی آنرا منطبق نمائید عناصر و ارکان قانون را با عناصر و ارکان عمل متهم تطبیق سازید به بینید اصولاً مشمول قانون مجازات و مستوجب مؤاخذة و سیاست میباشد. یعنی تشخیص دهید جرم ایراد ضرب است یا سرقت، کلاه برداری، قتل، منافی عفت و غیره. و آنگاه در هر يك جدا گانه به بینید عنوان ضربه و سرقت و منافی عفت بودن را دارا است یا نه.

مقصود سوم اینست که از طرز عمل و آثار موجوده آن نفهمید شخصیت متهم چیست و از چه صنف و طبقه است فهمیدن این نکته و موضوع دیگر بدانید چندان ارتباطی با علوم قضائی ندارد اینجا سلیقه و قریحه و استعداد ذاتی خود را بکار اندازید علوم را که با سرارش واقفید از آنها استفاده کنید و اگر نمیدانید در طلب استفاده و تحصیل آن باشید و بدانید تنها کسی که در عالم و حوزه اجتماعی میتواند از هر چه میداند استفاده کند همانا مستنطق است زیرا هر متخصصی ممکنست پس از فرا گرفتن علمی معلوم دیگر برای تکمیل تخصص خود دست بزند و علوم مقدماتی را اصلاً برای خود بیحاصل بداند برعکس مستنطق از هر چه میداند بموقع بتواند استفاده کند. همانطور که برای طبیب تنها دانستن علوم طب کافی نبوده و با محفوظ داشتن چند نسخه دارو و دواهای طبی نمیتواند بمعالجه بپردازد بلکه باید هر نسخه را با مزاج مریض و تناسب هوای محیط و درجه حرارت و غلظت و فشار جوی آن سانجش نماید و طرز ترکیب ادویه را مطابق

ایجاد مینماید. مشاهده فرار متهم و مشاهده آشفتگی های محل وقوع جرم تغییر حالت و تغییر رنگ قیافه متهم لرزیدن اعضا متهم. طیشهای صدادار قلبش، تلاطم فوق العاده نبض که از اضطراب و ترس و فرار حادث می شود اگر مستنطق به بیند و در دفتر تحقیق خود ثبت کند دلایل محکمی برای اثبات است: معاینه محل وقوع جرم بوسیله مستنطق علت وقوع و اعمال واقعه و منتجه آنها را خیلی بدیهی و روشن میسازد. و بر روی همین فکر بود که مقنن معاینه محل وقوع جرم را لازم دانسته است.

واقعه یا نتیجه آنرا اگر مستنطق شخصاً با چشم خود ببیند خیلی تفاوت دارد تا وقتی که آنرا بار راپرت دهند در وقایع مهم باید مدعیان عمومی کوشش کنند مستنطق زیر دست خود را برای معاینات محلی اعزام دارند، زیرا مشاهدات اشخاص ناشی عیوب زیادی را در کار فراهم میکنند و حقیقت عمل را آلوده با زوائد خنکی میسازد و سبب آن میشود که تغییرات قضائی کودکانه از آن تولید گردد. اغلب مشاهدات و ملاحظات محل وقوع جرم سبب میگردد مستنطق آثار و امارات موجوده را خوب دریابد و تا اندازه مجهولات تحقیق و استنطاق در نظرش حل شود و ککهای بسیاری با اثبات موضوع نماید.

بمحض ورود در محل وقوع اول تغییرات محل را دقت نمایند اگر شخص مجنی علیه یا جنازه او موجود است تفشش و کاوش در آن بنماید؛ هر آلت و افزار و سند و مدرکی که مربوط بجرم است کشف و ضبط کنید تا معلوم شود واقعه چگونه رخ داده و وجود خارجی داشته است یا نه. بطور کلی موضوع جرم بر هر چه وارد است (انسان یا اشیاء یا حیوان) مورد مطالعه قرار دهید در هر جا محتاج بتحقیقات بدنی و کیفیت و ماهیت اجسام و اجساد شدید بطیب مراجعه کنید و اگر بعقیده یک طبیب تسلیم و قانع نشدید طبیب را عوض کنید (تاریخ و ساعت و علت فوت تحقیق شود) رضا لطفی

علم شیمی بدانند همانطور نیز مستنطق باید در این مرحله یا از عالم قضاوت بیرون گذارد و خود را در محیط جاسوسی و کاوش و تحقیقات عمیق اندازد بعبارت ساده تر هر حقه بازی که برای کشف جرم لازم میدانند بازی کنند. بنابر این هر چه را مظنون شدید در نیمه راه تحقیق مبادا قطع کنید و دنبال آنرا سخت بگیرید تا تمام شود اگر سوء ظن خود را هر جا که باشد تمام و تعقیب نمائید و از اینکه بغلط مظنون شده باشید بهتر است از اینکه در نیمه راه تعقیب بمحض آمدن و ایجاد شدن ظن دیگر آنرا قطع نمائید.

پس تحقیق در نکات فوق الذکر ناشی از دوایر مهم ذیل میباشد:

۱ - نتیجه مشاهدات مستنطق

تحصیل و اطلاعات علمی وجود قریحه مشاهدات ذیقیمتی را برای مستنطق ایجاد مینماید وقایع و جرائمی که رخ میدهد در طرز تعقیب و کشف آنها قریحه و تجربه و اطلاعات مستنطق خیلی دخیل است این عوامل بسرعت می توانند موضوع اتهام و سنخیت عمل و شخصیت متهم را ثابت نمایند و محیط جرم و ساکنین آنرا معرفی کنند. البته مشاهده هر قدر بیشتر بکار افتد و بیشتر کاوش و جستجو کند وقایع مختلف و نتایج گوناگون آنرا ببیند تدریجاً دقیق و قویتر میشود بعدی که نکات حساس و آتاریکه در انظار مردمان عادی غیر مرئی است در نظر مستنطق مجسم و جلوه گر است. همانطور که هر فرد عادی نمیتواند با طراف خود در طبیعت مثل انواع علوم تماشا کند و اسرار و مجهولات طبیعت را دریابد همان طور فرد عادی نیز نمیتواند وظائف يك مستنطق کار آزرده خوش قریحه را انجام دهد. بسا راپرتها و تعریف واقعه که معمولاً بوسیله مأمورین کم اطلاع و شهود جلوه گر میشود موضوع جرم را انقدر از حقیقت منحرف میسازند که اثباتش فوق العاده دشوار میگردد ولی رؤیت بکمر تبه محل جرم و مشاهده آن بوسیله مستنطق زبردست همه مشکلات را آسان میکند و علت مشاهدات دلایل قوی و مهمی برای اثبات